

ПЛАСТ

на порозі свого 60-ліття

Статті:
Юрія Старосольського
і
Атанаса Фіголя

Видавництво „Молоде Життя“

SVI
HS3316
.U4
S79
1970

8866

Юрій Старосольський

ПЛАСТ

1911—1970

(Енциклопедія Українознавства — 2 частина, стор. 2101—2107)

Атанас Фіголь

ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС ДРУГИЙ

1965—1970

(Український Самостійник, грудень 1970, ч. 160)

ST. VLADIMIR INSTITUTE LIBRARY
620 SPADINA
TORONTO, ONT. M5S 2H4

ST. VLADIMIR INSTITUTE LIBRARY
620 SPADINA AVENUE
TORONTO, ONT. M5S 2H4

Видавництво „Молоде Життя“

Ціна примірника 1 \$ (один доляр).
Весь дохід призначений на прес-фонд журналу
«П л а с т о в и й Ш л я х»

Пласт, також Український Пластовий Улад, орг-ція укр. молоді для всебічного патріотичного самовиховання, в якій за виховними методами міжнар. скавтингу, поєднаними з укр. нац. традиціями й цілями, виховуються діти й молодь на повноцінних духово і фізично громадян. Крім молоді, в П. об'єднуються також старші віком, зокрема ті, що, виховані у П., бажають допомагати П. як виховники й опікуни.

Ідейні основи П. визначені у трьох гол. обов'язках пластуна, що є складовою частиною пластової (пл.) присяги: «Присягаюсь своєю честю, що робитиму все, що в моїй силі, щоб бути вірним Богові й Україні, помагати ін., жити за пл. законом і слухатись пл. проводу». Вони висловлені також у пл. обіті («В пожежах весвітніх...») та пл. гімні («Цвіт України і краса...»). Прикмети характеру, що їх П. має виробити у своїх чл., встановлені у пл. законі: «Пластун словний, сумлінний, точний, оцадний, справедливий, увічливий, братерський і доброзичливий, зрівноважений, корисний, слухняний пл. старшині, пильний, дбає про своє здоров'я, любить красу і дбає про неї, завжди доброї гадки». Пластун вітається гаслом: «Сильно, красно, обережно, бисто!» — скорочено: СКОБ, що є одночасно назвою орла, який живе на Україні. Пл. відзнака — скавська лілея, переплетена тризубом. Назву «пластуні» перебрано, за порадою І. Боберського, від запор., згодом чорноморсько-кубанських козаків.

Основними у праці П. є виховні спільноти, т. зв. виховні пл. улади, у яких гуртуються й виховуються діти й юнацтво, окремо чоловічої і жін. статі. Перший з них — Улад Пл. Новаків (новачок), УПН, охоплює дітей віком від 7 до 11 рр., організованих у рої й гнізда, які діють під керівництвом новацьких виховників. Підставовою самовиховною клітиною другої виховної спільноти — Уладу Пластунів Юнаків (юначок), УПЮ, є гурток, який складається з 6 до 8 хлопців або дівчат, віком від 12 до 17 рр.; кілька гуртків певної місцевості об'єднуються в курінь. І гуртки й курені діють під

керівництвом обраних ними гурткових і курінних проводів, з допомогою призначених їм упорядників і зв'язкових. Третьою виховною спільнотою є Улад Старших Пластунів (пластунок), УСП, в якому гуртуються у добровільних і самоуправних гуртках і куренях старші пластуни (-ки) від 18 до 26 рр. Усі три виховні улади працюють на терені країн діяльності пл. орг-ції під проводом крайових командантів (-ок), які в свою чергу підлягають гол. булавним у Гол. Пл. Булаві. Окремішню спільноту в рамках П. становить Укр. Пл. Сеньйорат (УПС), у якому гуртуються пластуни після виходу з лав УСП, організовані у територіяльних або міжтериторіяльних (матірніх) куренях.

Орг. й адміністративно новацькі гнізда й самостійні рої, юнацькі й старшопластунські гуртки й курені творять на терені якоїсь місцевості чи околиці хлоп'ячі й дівочі коші під керівництвом кошового або кошові. Сеньйори, часом також старші пластуни, чл. різних куренів, гуртуються у територіяльні осередки праці. Коші й сеньйорські осередки об'єднуються у місц. пл. станиці під проводом обираної ними станичної старшини. Усі станиці на терені певної країни діють як зареєстровані правно, за окремим статутом, крайові орг-ції, здебільша орг-ції укр. молоді «Пласт», чи й під ін. назвами, під керівництвом Крайової Пл. Ради, як надзірний органу, та Крайової Пл. Старшини, як виконавчого органу, що їх обирають на 2 або 3 рр. крайові пл. з'їзди. Усі крайові пл. орг-ції мають власні статuti й самостійні у своїх діях, але об'єднані у центр. світовому союзі — Конференції Укр. Пл. Орг-цій (КУПО), що її засновано на з'їзді 1954 р. (над Ніягарою у Канаді) із завданням дбати про ідейну єдність усіх пл. крайових орг-цій і координувати їх діяльність. Збори КУПО, які відбуваються раз на три роки, обирають Гол. Пл. Раду (ГПР) як надзірний й Гол. Пл. Булаву (ГПБ) як виконавчий орган. Гол. ГПР і ГПБ з 1954 р. були: О. Бойчук, Я. Гладкий, Ю. Старосольський, Ю. Ференцевич. У проводі всього П., як символ його ідейної і орг. єдності, його безперервної дії та традиції, є Начальний Пластун, що ним до 1962 р. був С. Левицький — Сирій Лев.

Гол. Пл. Булава устійнює основні напрямні дії пл. уладів, як також виховної діяльності крайових пл. орг-цій. Для поодиноких ділянок виховної дії існують

Пластова емблема

при ГПБ окремі гурти співр. У ділянці методики виховання новацтва працює «Орлиний круг» для новаків (Л. Бачинський, Т. Білостоцький, Т. Самогулка, О. Гаврилюк, Н. Кулинич, В. Кулинич) і для новачок (А. Горохович, Л. Храплива, Є. Гойдиш, І. Винницька). Вишкіл юнацьких керівників веде для юнаків «Ліс, Школа» (під проводом М. Раковського, Ю. Крижанівського, П. Содоля, В. Палієнка, Ю. Українського) і для юначок «Школа булавних» (О. Кузьмович, Т. Войко, Д. Горбачевська). Спеціальні табори п. н. «Стежки культури» ведуть курені УСП й УПС «Перші стежі» (Л. Залеська-Онишкевич, Л. Крупа). Ці вишколи відбуваються на терені ЗДА, і в них беруть участь пластуни з ін. країн. Водні табори ведуть курені «Чорноморці» (Н. Кольцо, Я. Гладкий), для дівчат «Чорноморські Хвилі» (М. Кольцо); з ними поєднуються табори літунського пластування (Я. Лучкань).

Початки й розвиток П. у 1911–20 рр. Перші, організовані за зразками англ. скавтингу, гуртки і з'єднання почали поставати на Україні майже одночасно під рос. й австр. займанцями (з 1910), але тільки в Галичині й на Буковині, в умовах конституційних свобод, ідея і зразки скавтингу змогли оформитися в оригінальну за назвою і змістом укр. орг-цію – П. Засновником першого пл. гуртка й потім організатором П. був О. Тисовський; одночасно з ним організували пл. відділи П. Франко й І. Чмола.

До 1914 р. хлоп'ячі й дівочі пл. відділи існували в Галичині при всіх укр. і багатьох поль. гімназіях. На Буковині середньошкільна молодь була організована у «Бук. полку укр. пластунів ім. І. Богуна» (керівники О. Гундич, П. Храпливий, бл. 800 чл.). У червні 1914 р. відбувся перший з'їзд пластунів Галичини й Буковини. У Сокильському здвизі у Львові 28–29 червня 1914 р. пластуни брали організовану участь. Учасники влаштованого того ж р. першого мандрівного табору по Чорногорі, як також ін. старші віком пластуни, з проголошенням війни вступили до лав УСС, за свідчивши цим вірність пл. ідеї. Під час війни пл. гуртки існували тільки у деяких м.; у Львові пластуни виступали в одностроях на похороні І. Франка. З 1918 р. П. почав розгортати свою працю при *Укр. Крайовому Т-ві Охорони Дітей і Опіки над Молоддю*. Створену того ж р. Верховну Пл. Раду очолив О. Тисовський.

На території кол. Рос. Імперії скавт-

ський рух почав розвиватися з 1909 р. і з кін. 1917 нараховував до 50 000 «бойскавтів». Перший статут скавтської орг-ції «Общество содействия мальчикам разведчикам – Русский Скаут» був затверджений у серпні 1914 р. На Центр. і Сх. Укр. Землях перші відділи організованих за англ. зразком й методами «бойскавтів» почали творитися заходами керівництва Київ. учбової округи з 1914 р., і їх очолюв рос. лікар А. Анохін, автор підручника «Спутник юного разведчика» (1915). Під час революції 1917 р. цей рух почав набирати більш нац. форм і змісту, напр., організовані Є. Слабченком 1917 р. дружини укр. бойскавтів у Білій Церкві, згодом у Каневі, Києві, Катеринославі, Вінниці, й ін. м. Після встановлення сов. режиму ці дружини були ліквідовані; у деяких м., напр., у Києві, Одесі, Чернігові, почали творитися загони т. зв. «юкскавтів» або «юків» (юних комуністів – скавтів), під керівництвом кол. бойскавтських скавтмайстрів. Вони намагалися уникати партійно-політ. виховання, мотивуючи це психо-фізіологічною неспроможністю дітей сприймати політ. ідеї. Постановою III з'їзду РКСМ (1920) «юки» були засуджені й ліквідовані 1921–23 рр. за аполітичність у вихованні молоді (див. також *Піонерський рух*).

1921–30 рр. З 1921 р. широко розгорнулася діяльність П. – Укр. Пл. Уладу на всіх укр. землях під Польщею. Пл. гуртки, організовані у більшій з'єднання – полки, згодом курені, почали поставати майже в усіх укр. сер. школах Сх. Галичини й у багатьох місцевостях Волині при «Просвітах», де організаторами П. були А. Річинський, С. Семенюк та ін. Орг. зміцненню П. значно допомогло вид. посібника пл. праці «Життя в П.» О. Тисовського у 1921 р. і розпочате вид. першого пл. журн. «Молоде Життя». Відбутий у 1924 р. I Верховний Пл. З'їзд обрав, крім надзірної, Верховної Пл. Ради (ВІР), також виконавчий орган – Верховну Пл. Команду (ВПК) під керівництвом С. Левицького. Разом з цим збільшилося членство й поширилася орг. побудова: крім Уладу юнацтва (12–18 рр.), виникли: 1925 – Улад Старших Пластунів (УСП), гол. з студентів 18–25 рр. (команданти: Р. Мармаш, В. Маркус, Б. Кравців, В. Янів); 1927 – Улад Пл. Новаків (УПН), пл. доросту (7–12 рр.; командант о. О. Бучацький, організатори: С. Сидорович, М. Іваненко, Т. Білостоцький, І. Кліш, З. Котович) і 1930 – Улад Пластунів Сеньйорів (УПС), з осіб 25 р. і вище (командант – С. Ле-

вицький). У 1930 р. П. на Зах. Укр. Землях нараховував понад 6 000 чл., згуртованих у 93 куренях УШЮ, 25 куренях УСП і УПС, розташованих у 10 округах (найчисленніша – Львів, під керівництвом В. Врецьони). П. охоплював здебільша середньошкільну, але також сіль. і ремісничу молодь (організатори М. Горбовий, В. Кархут).

Важливим засобом пл. виховання було у 1920-их рр. мандрівництво і таборування. Постійні літні табори в Карпатах («Сокіл», «Остодір» над Лімницею, на площах, подарованих митр. А. Шептицьким, у Старяві та в ін. місцевостях) й лецетарські та водні мандрівки організували старшопластунські курені «Лисові чорти» (під проводом А. Охримовича, А. П'ясецького, П. П'ясецького) для пластунів і «Ти, що греблі рвуть» (під керівництвом К. Паліїв, С. Мойсеович, Д. Навроцької) для пластунок. Табори для новачтва вели курені УСП «Орден залізної остроги» (І. Кліш, І. Сидорів, З. Котович), «Ластівки» та «Санітарки» (У. Старосольська). Водні пл. табори й мандрівки організував курінь УСП «Чорноморці» (І. Сенів, Я. Гладкий, Є. Полотнюк). Для зміцнення екон. бази П. була створена кооператива «Пласт» (А. Сербин).

Для пл. керівників і впорядників було розпочате вид. методичних посібників і ж. («Пластовий Шлях», «Пластовий Провід»). У Станиславові виходив у 1922–24 рр. ж. «Укр. Пласт». Вишкіл виховних кадрів для окремих уладів відбувався на спеціальних курсах, у таборах тощо.

Пластунський табір на Соколі к. Підлютого

Одночасно з цим розвитком ішло змагання за поглиблення ідейного змісту

П., серед членства якого все більшого впливу почала набувати націоналістична ідеологія. Приналежність деяких чл. П. до УВО й ОУН, їх участь у підпільних акціях і особливо зростання впливу П. на укр. молодь того часу викликали репресії з боку поль. влади: заборони зв'язку пл. частин по держ. школах з ВПК (1924), заборони П. на Волині (1928) і зрештою на всіх укр. землях під Польщею (1930).

1930–1944 рр. Після ліквідації П. його осередки й відділи продовжували існувати в підпіллі абож під різними легальними формами. У наслідок намагань ОУН здобути вплив на організовану у П. молодь частина старших пластунів відійшла від пл. праці до ОУН. ВПК перетворилася на таємний Пл. Центр (1934). Табори відбувалися під опікою Укр. Гігієнічного Т-ва (уже з 1931 р.) і пізніше під фірмою спеціально організованої Комісії Виховних Осель і Мандрівок Молоді (КВОММ; гол. Г. Павлюх). Пластуни вели працю пл. методами в різних об'єднаннях молоді, зокрема в орг-ції «Доріст Рідної Школи» (бл. 7 000 чл., згодом ліквідована поль. владою), для якої видавано ж. «Шлях Молоді» (1936–39). Заснована ще 1929 р. гл. кооператива «Вогні» продовжувала вид. діяльність, видаючи ідеологічно пл. ж. цієї ж назви і ж. для молоді «На сліди». Уся ця діяльність П. була припинена під час першої сов. окупації Зах. Укр. Земель. За нім. окупації на території Ген. Губернії продовжували працю пл. методами (табірництво, мандрівництво) Виховні Спільноти Укр. Молоді (ВСУМ) при УЦК (під керівництвом К. Паліїв, Р. Олесницького) з журн. «Дорога».

На Закарпатті перший пл. курінь постав 1921 р. у Берегові (з ініціативи К. Заклинського, А. Дідика й І. Гриця), згодом у Севлюші, в Ужгороді та в ін. місцевостях Закарпаття (провідні діячі: О. Вахнянин, Л. Бачинський, А. Алишкевич, Н. Балицька, Ю. Ревай, М. Вайда, В. Свєреняк, брати А. і Є. Шерегії). Укр. пластуни були організовані

разом з скавтами ін. національностей у Союзі Скавтів Підкарп. Руси і далі в

Союзи Скавтів Чехо-Словаччини. У 1923–38 рр. на Закарпатті було видано 35 пл. посібників й ін. літератури (у тому ч. 28 фонетичним правописом), і у 1923–37 рр. (спершу виходив 3 мовами, а пізніше тільки укр. мовою) місячник «Пластун». Заходами П. щороку відбувалися пл. літні табори (перший у Бовцарах 1923 р., потім у Кам'яниці, Кобиленській Полянці, Солочині, Хусті, Туря Реметі й ін.), у яких брали участь і гал. пластуни, зокрема нелегально, після розв'язання П. під Польщею. У 1933 р. 60 укр. пластунів брали участь у скавтському джемборі в Геделе в Угорщині. Під час державности Карп. України П. існував з 24 грудня 1938 р. п. н. Укр. Пл. Улад Карп. України і об'єднував у 84 куренях бл. 3 000 чл., багато з-поміж них стало вояками Карп. Січі. Після окупації Закарпаття угорцями (1939) укр. П. припинив свою діяльність.

На Буковині П. існував напівлегально у першій пол. 1930-их рр. і нараховував кількадесят чл. у м. Чернівцях. Гол. організатором був Б. Сирецький.

Осередком пл. руху на еміграції стала з 1921 р. Чехія (Прага, Подебради), де були створені пл. дружини за зразком чес. скавтської орг-ції. У 1925 р. в Празі була організована Укр. Пл. Команда (гол. Я. Івантишин), дії якої були скоординовані з ВПК у Львові. Після заборони П. 1930 р. на Зах. Укр. Землях під Польщею завдання репрезентувати укр. П. повністю перебрав Союз Укр. Пластунів Емігрантів (СУПЕ) у Празі (команданти Є. Вировий, Є. Кульчицький Гут, Р. Лісовський та ін.), який об'єднував майже всіх пластунів на еміграції (у 1935–36 рр. – 289 чл.; найбільші пл. курені у Празі, Ржевніцах, менші у Брно, Братиславі, Данцігу, Парижі, Загребі, Лювені й ін.). СУПЕ підтримував тісний контакт з Пл. Центром у Львові, видав 4 чч. ж. «Молоде Життя». Спроби СУПЕ стати чл. міжнар. скавтського бюро в Лондоні були безуспішні. Після окупації Чехо-Словаччини Німеччиною (у березні 1939 р.) СУПЕ припинив свою діяльність.

У 1945 р., з закінченням другої світової війни П. розгорнув свою діяльність на еміграції. Відновлений на пл. з'їзді у Карлсфельді б. Мюнхену у жовтні 1945 р. СУПЕ, перейменований 1947 на Союз Укр. Пластунів (СУП) під керівництвом Гол. Пл. Старшини (ГПС; гол.: А. Фіголь, Я. Рак, О. Бойчук), об'єднав 4 крайові пл. орг-ції з амер., брит., і франц. зон Зах. Німеччини та з Австрії, з 4 800 чл. Як й ін. скавтські орг-ції в екзилі,

П. був зареєстрований у відділі Ді-Пі Міжнар. Скавтського Бюро у 1947 р. Відновлено вид. пл. ж. «На сліді», «Молоде Життя», «Пластовий Шлях» і пл. посібників. Засновано пл. в-во «Молоде Життя» (керівник А. Фіголь) і кооперативу «Пласт» у Байройті (керівник В. Дармохвал). 35-ліття укр. П. завершено урочистою зустріччю у Міттенвальді 1947 р. та Першим Ідеологічним Пл. Конгресом в Ашаффенбурзі 1948 р., який ухвалив ідейні та орг. основи для П. у діаспорі і створив для заг. проводу Гол. Пл. Раду (ГПР), з Начальним Пластуном С. Левицьким на чолі.

З кін. 1940-их рр. почали поставати й організовуватися пл. відділи й гуртки також в ін. країнах світу, розвиваючися поступово, з усе інтенсивнішим переселюванням українців, у окремі й самостійні пл. орг-ції.

У Великобританії П. почав діяти у 1947–48 рр. п. н. П. — Комісія Виховних Осель і Мандрівок, Орг-ція Укр. Молоді. До 1952 р. П. очолювала К. Паліїв, як уповноважена ГПС, згодом — А. Герасимович. У 1970 р. пл. праця велася у 7 станицях: Брандфорд, Вольвергамптон, Дербі, Лестер, Лондон, Манчестер і Ноттінгем. У 1966 р. придбано оселю «Верховина» у Півн. Валії. Активними у керівництві впродовж останніх 20 рр. були серед ін.: Р. Дубіль, П. Олесків, О. Парашак, О. Пендюк, М. Попович.

У Канаді перші пл. з'єднання почали поставати на поч. 1948 р. під проводом уповноваженого ГПС о. В. Івашка. П. діє за окремим статутом, як П. — Орг-ція Укр. Молоді у Канаді, зареєстрована в урядах провінцій Альберта, Манітоба, Квебек і Онтаріо. Пл. станиці існують у м.: Вінніпег, Гамільтон, Едмонтон, Монреаль, Оттава, Ст. Кетерінс і Торонто (найчисленніша станиця, де видатно діяв м. ін. Р. Голод), пл. групи в Ошаві, Ріджайні та Саскатуні. Гол. КПС з 1951 р.: О. Тарнавський, К. Паліїв, М. Світуха, В. Янішевський, П. у Канаді є власником багатьох пл. домів і осель, в яких відбуваються щорічні пл. табори. У Канаді відбувалися великі пл. зустрічі: крайові — 1955, 1961 і 1966 рр. та заг.-пл. — 1957 і 1967 рр.

У ЗДА перші пл. з'єднання почали організовуватися з 1948 р. під проводом уповноваженого ГПС Є. Кульчицького. П. правно оформився 1951 р. як П., Орг-ція Укр. Молоді, під керівництвом Крайової Пл. Старшини, гол. якої були: Є. Кульчицький, Г. Бобків, М. Раковський, Б. Кравців, Я. Падох, О. Кузьмович, Ю. Ференцевич, Я. Бойдуник. Пл. станиці

існують у таких 30 м.: Балтімор, Воффало, Бостон, Бронкс, Вашингтон, Гартфорд, Гемпстед, Денвер, Детройт, Джерсі-Сіті, Елізабет, Йонкерс, Кергонксон, Клівленд, Коговз, Льюорейн, Льюс-Анджелюс, Міннеаполіс, Ньюарк, Нью-Брансвік, Нью-Гейвен, Нью-Йорк, Пассейк, Рочестер, Сиракузи, Трентон, Філадельфія, Честер, Чікаго, Янгставн. Найчисленніша за кількістю чл. (4 164 у 1969 р.) пл. орг-ція в ЗДА веде широку виховну діяльність у власних домах і пл. оселя найбільша з яких «Вовча Тропа» у Іст Четгемі (Н.-Й.), де у 1962 р. відбулася В. загальнопл. зустріч у 50-ліття П. КПС ЗДА утримує Пл. Музей у Клівленді, організатором і дир. якого є Л. Вачинський. У Детройті існує приватний пл. музей-архів М. Бажанського.

В Аргентині П. почав діяти з 1949 р. за почином уповноваженого ГПС П. Греська. Перший крайовий з'їзд відбувся 1954 р. П. правно оформлений п. н. — Укр. П. в Аргентині. Гол. КПС були: В. Галайчук, М. Василик, М. Кльось, Р. Ільницький, І. Липинський. Станіці існують у Буенос-Айресі, Беразатеґі, Бажестері. З 1952 р. відбуваються щорічні пл. табори. У 1964 р. придбано пл. оселю «Ненаситець» у Пунта Індію.

В Австралії П. існує з 1948 р., організований з ініціативи уповноваженого ГПС і першого гол. КПС Р. Олесницького. Оформлений правно як П. Орг-ція Укр. Молоді в Австралії під проводом КПС, що її очолювали: Е. Бурачинський, С. Барановський, А. Жуковський, Ю. Семків, І. Гриневиц. КПС належить до австр. Федерації Ради Молоді. Пл. станіці й групи діють у м.: Аделейда, Баларат, Брізбен, Джілонґ, Кенбера, Мелборн, Сідней. Виховна пл. діяльність ведеться у пл. домівках при церквах, таборування — на власних оселях.

У Зах. Німеччині П. продовжує діяльність ще з 1945 р., але після масового переселення українців у ін. країни, діє тепер у 5 осередках: Інгольштадт,

Мюнхен, Новий Ульм, Нюрнберг і Штутгарт. Гол. КПС були: Д. Пеленський, о. М. Коржан.

Крім названих країн, існували з 1947 р., здебільша тимчасово, пл. гуртки і з'єднання в Тунісі, Бельгії, Франції, як також в Італії.

Кількість пластунів у всьому світі на 30. 6. 1969 видно з таблиці (внизу).

У нових країнах поселення і праці П. придбав багато домів і площ для пл. осель і таборування, відбуває численні літні постійні й мандрівні, як також спеціальні (водні й літунські) та взимку лежцетарські табори. У 1969 р. в усіх цих таборах перебувало бл. 3 000 пластунів.

Для допомоги П. у його госп., зокрема таборовій ділянці діє П.-Прият (батьки пластунів і приятелі П.).

Важливу ролю у виховній праці і для збереження орг. й ідейної єдності П. відіграють пл. відновлені ж. «Молоде Життя», ж. пл. думки — кварталник «Пластовий Шлях» та нові «Готуйсь» для новацтва та «Юнак» для пл. юнацтва. Основи й напрямні пл. знання й виховання зібрані у посібнику для юнацтва «Життя в П.» (друге вид. 1961, третє 1969), як також у правильниках й інструкціях, видаваних у серії «Записки Укр. Пластуна» та в матеріалах для праці з новацтвом «Вогонь Орлиної Ради». Окремі Крайові Пл. Старшини видають бюлетені («Пл. Листки», «Вісники» тощо), старшопластунські і сеньйорські курені — свої листки зв'язку під різними назвами та стор.-додатки до заг. газет.

Діючи в країнах орг. діяспори і зберігаючи ідеал служіння укр. народові в його змаганні за незалежність, П. підкреслює у виховній програмі збереження нац. ідентичності і тому присвячує чимало уваги українознавству, плеканню укр. мови, культури та звичаїв. Стоючи на засадах понадконфесійности, аполітичности та безпартійности, П. підтримує всі корисні для укр. справи культ., гром. і політ. починання і заходи і сам

Країна	новаки			юнаки			ст. пластуни			пласт. разом	
	хл.	дів.	разом	хл.	дів.	разом	чол.	жін.	разом	сен.	у країні
Австралія	109	120	229	180	189	369	137	104	241	141	980
Англія	31	28	59	50	43	93	33	30	63	29	244
Аргентина	17	30	47	30	25	55	11	15	26	18	146
ЗДА	557	633	1 190	780	897	1 677	336	415	751	615	4 233
Канада	213	241	454	414	374	788	86	131	217	208	1 667
Німеччина	23	20	43	18	24	42	22	21	43	38	166
Разом	950	1 072	2 022	1 472	1 552	3 024	625	716	1 341	1 049	7 436

їх ініціює та здійснює. У тому ч. П. активно підтримував ідею матеріальної допомоги Наук. Т-ву ім. Шевченка в Сарселі у вид. «Енциклопедії Українознавства» (т. зв. «Акція – С»), яка виходить у пп. в-ві «Молоде Життя». Для поглиблення, поширення й усучаснення світоглядово-програмових і методичних засад і для визначення напряму діяльності в умовах поселення в діаспорі П. організу-

Література: Тисовський О. Життя в Пласті. Л. 1921; друге вид. перероблене й доповнене, Торонто 1961; третє вид. Торонто 1969; Яремченко О. Основи пластунаства. Берлін 1923; Вахнянин О. Пластовим шляхом за красою життя. Прага 1924; Бачинський Л. Вовченята й лисички. Ужгород 1928; Бачинський Л. Основи Пласту. Ужгород 1928; Кархут В. Друга і третя проба пластуна. Л. 1929; Перша, друга і третя проба пластуна. Л. 1930; Пеленський С. Ю. Пластовий гурток. Л. 1930; Річинський А. До щастя, слави і свободи. Л. 1930; Бачинський Л. Порадник впорядника. Перемишль 1930; Козицький Д. Як табурувати. Прага 1934; Наріжний С. Укр. еміграція. Прага 1942; Старосольський Ю. Велика гра. Мюнхен 1948; Бачинський Л. Перші кроки. Вльомберг 1949; Статті Бойчука О., Лиськевича Т., Кульчицького Є.,

Тарнавського О. у ж. Пластовий Шлях, ч. 6 за листопад 1951; Самотулка Т. Отрок. Мюнхен 1952; Квітковський Д., Бриндзан Т., Жуковський А. Буковина, її минуле і сучасне. Париж—Філадельфія—Детройт 1956; Бачинський Л. Пластова бібліографія. Клівленд 1959; Альбом 50-ліття Пласту (упорядники Пежанський М., Білостоцький Т.). Нью-Йорк 1964; Левицький С. Укр. Пластовий Улад в рр. 1911—1945 у спогадах автора. Мюнхен 1967; Українці в Австралії. Мелборн 1967.

Тарнавського О. у ж. Пластовий Шлях, ч. 6 за листопад 1951; Самотулка Т. Отрок. Мюнхен 1952; Квітковський Д., Бриндзан Т., Жуковський А. Буковина, її минуле і сучасне. Париж—Філадельфія—Детройт 1956; Бачинський Л. Пластова бібліографія. Клівленд 1959; Альбом 50-ліття Пласту (упорядники Пежанський М., Білостоцький Т.). Нью-Йорк 1964; Левицький С. Укр. Пластовий Улад в рр. 1911—1945 у спогадах автора. Мюнхен 1967; Українці в Австралії. Мелборн 1967.

Тарнавського О. у ж. Пластовий Шлях, ч. 6 за листопад 1951; Самотулка Т. Отрок. Мюнхен 1952; Квітковський Д., Бриндзан Т., Жуковський А. Буковина, її минуле і сучасне. Париж—Філадельфія—Детройт 1956; Бачинський Л. Пластова бібліографія. Клівленд 1959; Альбом 50-ліття Пласту (упорядники Пежанський М., Білостоцький Т.). Нью-Йорк 1964; Левицький С. Укр. Пластовий Улад в рр. 1911—1945 у спогадах автора. Мюнхен 1967; Українці в Австралії. Мелборн 1967.

При опрацюванні ст. використано матеріали, що їх прислали І. Бакало (Центр. і Ст. Землі), Л. Бачинський, О. Бойчук, А. Герасимович (Великобританія), А. Горохович, В. Кравців, Крайова Пластова Старшина в Аргентині, О. Тарнавський, А. Штефан (Закарпаття), В. Янів.

ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС ДРУГИЙ

Пластові конгреси мають особливий характер. У відрізненні до кожнорічних загальних зборів чи з'їздів, що їх деякі організації називають конгресами, пластові конгреси скликаються тільки в переломових моментах для вирішування засадничих справ, для ґрунтовної перевірки ситуації в якій знайшлася організація, для устійнення нових напрямних розвитку Пласту на майбутнє. В дотеперішній історії Пласту були лише два конгреси.

Перший пластовий конгрес відбувся 26-29 березня 1948 р. в Ашафенбурзі в Німеччині. Його завданням була підготовка членів Пласту до виїзду — з таборів в Німеччині й Австрії — в інші, зокрема заокеанські країни вільного світу. Головне питання стояло: як оформити і як вести організацію в нових умовах, на нових місцях поселення. Конгрес проходив під кличем: «В дальшу мандрівку до великої мети!» Він мав виразний характер нарад людей, які своє перебування поза батьківщиною вважали тимчасовим, проминальним.

Після двадцяти років від закінчення світової війни наше постійне поселення в нових країнах стало безспірним фактом. Ряди пластунів щораз більше поповнювались генерацією, яка народилася поза Україною. Разом із тим Пласт знайшовся в межовій ситуації, що її найкраще можна окреслити гамлетівським «бути чи не бути». Бож під знаком запитання станули можливості екзистенції української спільноти в розсіпці в різних країнах і континентах, можливості збереження її організаційних форм і дії, а в тому теж можливості існування та розвитку Пласту.

У цій новій дійсності пластовий провід вирішив скликати Пластовий конгрес другий (ПКД) під кличем: «За усучаснення Пласту й утривалення його в діяспорі!» — На порозі свого шістдесятліття Пласт станув перед дуже складним і відповідальним завданням: зберегти в умовах діяспори пластову організацію в її основній суті на найближчі десятиліття. Це, з соціологічного і психологічного погляду, дуже складне завдання вирішено реалізувати з допомогою найоб'єктивнішого бо наукового підходу, який засновник соціології Август Комт сформулював такими словами: «савуар, пур превуар, пур пувар» — «пізнавати, щоб передбачати, щоб могли діяти». Із таких спонук зродився Пластовий конгрес другий.

*

Пластовий конгрес другий (ПКД) тривав повних п'ять років, — від проголошення його в серпні 1965 р. до закінчення в вересні 1970 р. Праці конгресу велися в чотирьох підкомісіях: ідеологічній, доквіля, методики, організаційно-устроевій.

Програма ПКД була відразу задумана дуже широко: проаналізувати всі ділянки пластової діяльності від основ, починаючи від ідейних залогень, через методику праці, до устроевих питань; навітлити їх в історичній перспективі та сконфронтувати із сучасними українськими та світовими духовими течіями; перевести досліди впливу довкілля в різних скупченнях; пов'язати органічно пластовий рух з українською спільнотою на батьківщині і в розсіянні; а все під головним спрямуванням — збереження і розвитку української духової

та матеріальної субстанції в усіх видах і формах. Коротко: пов'язати українську людину й її творчі вияви в одну органічну цілість. Поняття України в новій дійсності поширилося: це не тільки земля наших предків, її тисячлітня історія й культура, це теж українські поселення в цілому світі, це кожна українська людина, де б вона не жила, це її творча праця для збереження і продовження національної самобутності. Це — ціла Україна. Пласт вирішив застосувати всякі заходи й засоби, щоб зберегти національну ідентичність поколінь, які виростають у діаспорі.

Ці дуже «амбітні» завдання Головна комісія ПКД могла розв'язати або порушити тільки частково. Але такий широкий вахляр тем, такі широкі рами були конечні, щоб кожний деталь покласти заздалегідь у відповідну перспективу, щоб не втрачати з очей цілоти проблематики. І хоча конгрес міг задовільно простудіювати, проаналізувати, висвітлити чи скоординувати тільки частину проблем, то сам факт усвідомлення ще цілого ряду інших, нерозв'язаних питань — треба вважати поважним досягненням.

Загальні підсумки праць Головної комісії ПКД ефективні. Комісія zorganizувала дві пленарні сесії: в Албані (грудень 1966 р.) і кінцеву в Торонті (вересень 1970 р.). Тематику підкомісій обговорено на восьми семінарах; доповіді та висліди дискусії опубліковано в 16 числах квартальника «Пластовий шлях». Крім цього для зв'язку з тереном видано спеціальні бюлетені: «Листок Пластового Конгресу» (два числа), «Бюлетень Пластового Конгресу» (6 чисел). З ініціативи Головної комісії діяли теж крайові конгресові комісії, зокрема в США, Канаді й Австралії. Видатну допомогу дала крайова комісія в США, інформуючи загал пластунів у світі про праці ПКД на спеціальній сторінці бюлетеня «Слово» (9 випусків).

*

На базі проведених студій та аналіз Головна комісія ПКД подала до затвердження п'ятому зібранні Конференції українських пластових організацій (КУПО) або для дальшого вивчення та опрацювання дослідно-планувальній комісії при Головній пластовій булаві (ГПБ) — 76 рекомендацій з обґрунтуваннями і поясненнями. Вони появилися окремою публікацією п. н. «Звіти і рекомендації ПКД», яку учасники кінцевої сесії (237 зареєстрованих представників із США, Канади, Великобританії, Європи, Аргентини та уповажених з Австралії) одержали два тижні перед конгресом. П'яте зібрання КУПО схвалило їх в основі повністю.

Проблематика й постанови Пластового конгресу другого виходять поза рамки організації Пласт. Вони в принципі гостро актуальні для кожної української установи поза батьківщиною — культурного, релігійного і політичного характеру. Тому бібліографія матеріалів, опублікованих в 1965—1970 рр. у зв'язку з ПКД, має загальну вагу. Ця бібліографія, понад 200 назв, є подана в т. зв. «Зеленій книжечці» («Звіти і рекомендації ПКД», стор. 74-90). Таким чином інтелектуальний дорібок конгресу забезпечений і доступний кожному, хто цікавиться проблемами української діаспори.

*

Немає сумніву в тому, що ПКД завершив один історичний період Пласту і започаткував новий, незнаний. Найближче майбутнє орга-

нізації визначено рекомендаціями, які можна схопити в трьох комплексах.

Перший комплекс обіймає ідейні заложення і характер пластової організації. Науковий підхід, що його намагався застосувати конгрес, вимагав піддати перевірці все, також основні ідеї заложення Пласту, згідно відомої засади кожного наукового дослідження — «прімум дубітаре» (найперше сумніватися).

Конфронтація ідейних залогень руху з наймодернішими досягненнями соціології, психології та педагогіки довела до цінного ствердження, що ідейні заложення Пласту є натепер так само актуальні, як вони були давніше. Тому залишено їх незмінними і на майбутнє.

Отже збереження ідейного надбання Пласту не впливає із сліпого прив'язання до традиції чи страху перед порушенням якогось «табу». Це раціональне усвідомлення доцільності будувати організацію далі на тих самих ідейних заложеннях, які виявилися тривалими і незмінними. Адже вони впливають із вселюдських ідеалів добра і краси та з національної духовости. Це найважливіше ствердження ідеологічної підкомісії.

Якщо йдеться про характер організації, то вирішено привернути Пластові його первісний характер: організації молоді, а не організації для молоді.

Основоположник Пласту Олександр Тисовський-Дрот писав: «Пласт — це організація української молоді для патріотичного і всебічного самовиховання», а пластові сеньйори згуртовані в ній з метою допомагати молоді. В обґрунтованні підкреслено, що роль сеньйорату в Пласті зводиться передусім до «старшого братчика», тобто стояти «в тіні» й допомагати юначкам і юнакам виростати на повноцінних громадян. Елемент самовиховання — характеристичний для Пласту і невідомий в інших скавтських уладах — підкреслено також в інших рекомендаціях, зокрема підкомісії методики.

У поясненнях до цієї рекомендації читаємо: «У повищому окресленні міститься все, що сеньйорат може й повинен дати Пластові, бо йдеться про всебічну допомогу як у духово-моральній, так і правноматеріальній площинах. Дуже важлива частина сеньйорської проблематики, «лицем до громадянства», є кінцевим доповненням і логічним завершенням суті сеньйорату. Вона заторкнута в рекомендаціях ПКД тільки частково і вимагає дальшого розпрацювання передусім на терені уладу сеньйорів». І ще одне речення, характеристичне для наших умов: «Українською — вважаємо молодь українського роду та тих дітей мішаних подруж, що їхні батьки бажають виховувати їх українцями».

З перспективи чвертьсторіччя бачимо виразно, що спонтанне відродження Пласту в 1945 р. було викликане, м. і., теж неочікуваними можливостями реалізувати те, що було заборонене на протязі багатьох років. Генерація колишніх старших пластунів 30-их років, яка творила Пласт, організацію виключно молоді з малим гуртом ідейних пластових провідників у характері старших братчиків-дорадників, не завважила, як зідентифікувала себе (тоді вже як близько сороклітні сеньйори) з організацією молоді. Ця генерація прагнула формальною назвою — пластун чи пластунка — зберегти своєрідний статус «вічної молодости».

Тим часом метою виховного процесу в Пласті не є і не може бути тільки членство в сеньйораті, який ще й відгородився високою стіною від громадського, церковного і політичного життя і який стався сво-

ерідним продуктом Пласту для самого Пласту. Бож Пласт постав на те, щоб дати Україні нову людину, — характерну, соціально корисну й активну, яка в усіх ситуаціях ставила б українське-ціле над партійно-партікулярне.

У ситуації, яка постала довкола сеньйорату, коріняться, від років повторювані, важкі закиди лицемірства, супрематії старших і т. п. та вимога: «віддайте Пласт нам, юнакам!» Єдина розв'язка: повернення до первісного задуму Пласту. Конгрес рекомендував саме таку розв'язку, а КУПО схвалила її.

*

Другий комплекс рекомендацій ПКД стосується зміни психічної атмосфери і зовсім інших, нових матеріально-фізичних умов довкілля Пласту. Постійне поселення в розсіянні по всьому світу і майже повна фізична відірваність від батьківщини характеризують сучасну нашу ситуацію. Ми опинилися віч-на-віч з незнаними дотепер і недослідженими як слід процесами асиміляції та денаціоналізації.

Підкомісія довкілля ствердила, що наша спільнота, яка дала Пластові мандат на виховання української людини, не є суцільною; вона складається з різних «племен» — релігійних, партійних, регіональних і т. п. — яких даліше існування на еміграції не має жадного глузду. Ці «племена» втримуються на поверхні тільки силою інерції та завдяки етабльованим, застарілим, але незмінним проводам.

Перед конгресом виринуло в цілій ширині питання: як довго можемо існувати в таких умовах? Пощо і для кого стараємося зберегти Пласт?

З дослідів устрової підкомісії знаємо, що соціальні організації мають глузд і можуть існувати так довго, доки вони заспокоюють потреби довкілля, яке покликало їх до життя. З хвилиною, коли ці потреби змінюються, а організація не вмєє чи не може до них адаптуватися, або коли ці потреби зникають повністю, тоді організація мусить перестати існувати. Може бути й так, що зникає саме довкілля, яке покликало дану організацію до життя. Тоді, очевидно, завмирає й дана організація.

Грунтом, з якого виріс Пласт була і залишається українська спільнота. Для заспокоєння її потреб у вихованні молоді постав Пласт і він діє в найнесприятливіших умовах уже майже 60 літ. Насьогодні ґрунт для Пласту обмежується виключно до української діаспори; доки існує ця діаспора, так довго може зберігатися Пласт.

Вирінає питання: які необхідні прикмети мусить мати спільнота, щоб її можна було назвати українською? Із ряду прикмет, які визначають поняття нації, треба назвати кілька конечних для існування етнічної групи поза материком. На першому місці є цілий культурний комплекс, в якому головну роль відіграє мова. Вправді можуть існувати одиниці, які почуваються приналежними до якоїсь етнічної групи, не знаючи її мови; мову заступає тоді інший елемент культурного порядку, напр., віровизнання чи мистецтво, або посвоячення з національно свідомою родиною. Але не існує, докладніше, не може існувати, не може зберегтись етнічна група без наполегливого плекання власної культури, при чому ланівними є мова або релігія. В нас і віровизнання і мова пов'язані в одне ціле. Коли зникатиме українська мова, втратять своє особливе значення й українські церкви, перестане існувати Пласт.

Тому конгрес вирішив правильно: знання і плекання української культури, а особливо мови становить передумову, є «кондіціо сіне ква нон» як приналежності до Пласту, так й існування самого Пласту. Це мусимо усвідомити собі повністю. Іншими словами: Пласт є організацією для тих українських родин у діяспорі, які прагнуть виховувати своїх дітей в душі української культури; передумовою для цього є знання української мови. З хвилиною, коли не буде таких батьків у спільноті, яка ще тепер називає себе українською, тоді не буде потреби в Пласті і він перестане існувати.

Таким ствердженням Пласт аж ніяк не хоче скидати відповідальності за долю української діяспори. Адже Пласт є її органічною частиною, стоїть на службі її добра та збереження. Даючи добрі висліди своєї праці, пластове виховання, він співдіє в зберіганні спільноти. З почуття цієї пов'язаности з цілістю української спільноти і відповідальности за її долю зродилася перша і по суті єдина основна рекомендація першої сесії ПКД в Албані: «Ми пластуни хочемо затримати національно-етнічну ідентичність української спільноти поза межами України і послідовно її розбудовувати». Рекомендації комісії докільля прецизують вичерпно цілий ряд вимог, які випливають з цієї основної настанови Пласту.

В аналогічній ситуації знаходяться інші наші молодечі організації та всілякі громадські інституції в діяспорі, також українські церкви. Якраз наші церкви мали б найбільшою мірою причинитися до того, щоб втримувати та розвивати нашу національну спільноту в діяспорі, при передумові, що вони рішуче й послідовно діятимуть в напрямку збереження української національної ідентичности. На жаль, натепер так не є.

Цей другий, надзвичайно важливий і складний, а для дальшого існування Пласту вирішальний комплекс питань щодо збереження національної ідентичности, виходить далеко поза рами самого Пласту. Він може і мусить бути розв'язаний на найвищих площинах всього нашого громадського, церковного і політичного життя в діяспорі.

*

Третій комплекс проблем, що їх конгрес, на жаль, міг опрацювати тільки частково, це вивчення і випробування в практиці заходів, засобів і форм гармонійного виховання як у системі української спільноти в діяспорі, так і в надсистемі іншонаціональних культур країн нашого поселення. Це ключева проблема успіху, а чи неуспіху пластової методи і дальшого існування Пласту. Пласт є рішуче проти всякого гетто в виховуванні. Навпаки, ми прагнемо дати нашим дітям можливість і навіть заохочувати їх до повної інтеграції в суспільствах країн поселення, із свідомою настановою здобувати там найвищі суспільні і професійні становища. Але разом з тим, в інтересі визрівання повної особовости, вони мають зберігати й розвивати свідомість приналежности до української групи. Заперечування, будь-яке замазування або й відсування в підсвідомість почуття приналежности до своєї національної групи викликає свідомі і ще більше підсвідомі комплекси меншевартости з усіма небажаними наслідками для повного психічного розвитку одиниці. «Бо людина стає цілою, інтегрованою, зрівноваженою, творчою і щасливою тоді і тільки тоді, коли процес її індивідуалізації є цілісний, коли свідоме й підсвідоме співдіють гармонійно і одне одне взаємно доповняє» — цитата з перед-

мови Джона Фрімана до праці Карла Юнга «Людина і її символи». Так говорить модерна психологія, а ми ж прагнемо, щоб наші діти жили повним, багатим і щасливим життям.

Проблема гармонійного виховання — в українській системі та іншонаціональній надсистемі країн поселення — має ще один аспект. Ідеться про лояльність супроти держави, супроти адміністраційно-політичної влади адаптованої країни. Серед наших людей часто існує якийсь необґрунтований страх перед закидом нелояльності. Бути собою, тобто бути українцем у чужій державі — так видається багатьом — створює конфліктні ситуації. Страх порушити норми лояльності коріниться напевно в нашому минулому. Окупанти вимагали від нас на кожному кроці доказів лояльності. Вони намагалися плекати спеціальну категорію громадян — «поржонднего русіна», «хахла-малороса» і т. п. А переслідувані владою українці-патріоти трактували лояльність супроти держави-окупанта як національне відступництво, національну зраду. Натепер того рода комплекс лояльності, а чи нелояльності супроти країни поселення зовсім неактуальний, це залишок історичного минулого. Молоді люди, народжені вже поза Україною, не мають такого комплексу. Їхня лояльність до країни, де вони народилися і де вони виростають є природна й самозрозуміла; вони просто дивуються, коли зводити розмову на цю тему. Крім цього вони знають, що ні США, ні Канада, ні Австралія не були і ніколи не будуть окупантами України. Але вони, як повноцінні громадяни цих країн, можуть і повинні займати становище та активно змагатись за наші національні ідеали в ім'я свободи і справедливості, гуманності і пошанування прав людини, в ім'я самовизначення народів і демократії. Вони повинні завжди виступати за те, щоб єдина натепер колоніальна імперія була перетворена на ряд самостійних держав. Все те жодною мірою не є висловом нелояльності супроти США, Канади й інших країн нашого поселення, а навпаки, висловом живого зацікавлення і дії в інтересі цих країн. В цьому напрямку скеровані під сучасну пору духові течії емансипації всіх рас і всіх народів. Також позначився виразний відступ від американської концепції «мелтінг поту», бо етнічні групи показали здоровішими та відпорнішими на всілякі негативні впливи, а в культурному житті вони дають багатий та різноманітний вклад. Отож існують всі дані, щоб виховувати нашу молодь повністю інтегрованою як в суспільство країни поселення, так і в українську спільноту в розсіянні.

*

Окрім цих трьох комплексів рекомендацій, які виразно визначили дальший шлях розвитку пластової організації в діаспорі, конгрес випрацював і подав на схвалення КУПО ще наступні три важливі організаційно-устроєві «інструменти» керівництва найвищого пластового проводу:

Перше: — Привернення фактичної централізації Пласту, не зважаючи на формальне розсіяння і юридичну самостійність пластових організацій в світі. Текст стосовної рекомендації звучить: «Приневолені обставинами формально і юридично децентралізувати устрій Пласту в умовах нового поселення — 5-й збір КУПО стверджує моральний обов'язок повного підпорядкування Крайових пластових проводів Головному пластовому проводу».

Друге: — У повній свідомості того, що конгрес не міг вичерпати і вивчити повністю всю актуальну проблематику, і в усвідомленні того,

що Пласт потребує клітини, яка постійно слідувала б за процесами всередині організації та за змінами в зовнішньому довкіллі, вирішено покликати до життя Дослідно-планувальну комісію при Головній булаві. Ця комісія має продовжувати дослідні праці конгресу, дбати про реалізацію прийятих постанов і планувати та координувати діяльність Пласту під аспектом найбільшої раціоналізації організаційних форм та матеріальних засобів і найдоцільнішого використання професійних сил у пластовій виховній та адміністративній праці.

Третє: — Розсіяність членства Пласту в різних країнах накладає на кожночасний провід Пласту обов'язок звернути особливу увагу на плекання безпосереднього зв'язку не тільки з кожною організаційною клітиною, але по можливості з кожним членом організації з допомогою — сьогодні вже загально доступних — модерних засобів комунікації. Для цього конгрес запроєктував створити спеціальний Пластовий комунікаційний центр, як автономну клітину при найвищому пластовому проводі. Тут мається на увазі передусім: видавництво, періодична преса, випозичальня радіомовлень, пластинки, фільми, магнетофонні ленти, гри з українською тематикою, масові виховні поїздки (напр., остання поїздка 140 пластунів із США по Європі) та інші засоби зв'язку. Такий добре зорганізований і розбудований центр може відіграти дуже важливу роль в збереженні української діаспори.

Цей «інструментар» — поруч інших цінних рекомендацій — є вислідом праць організаційно-устроєвої підкомісії.

*

Підсумовуючи все, можна вважати перебіг праць конгресу і його висліди задовільними й успішними. Можна побажати, щоб аналогічну працю виконали й інші організації.

Рекомендації ПКД були схвалені (з незначними змінами й доповненнями) законодавчою інстанцією Пласту — КУПО. Тепер вони зобов'язують всю систему Пласту. Важливо підкреслити, що П'яте зібрання КУПО покликало до керівництва найвищої ексекютиви новий склад, передусім представників молодших генерацій. Керма Пласту перейшла в молодші, навіть зовсім молоді руки. Пласт увійшов на новий шлях росту й дальшої видайної служби своїй спільноті.

ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС ДРУГИЙ

звіти й рекомендації

(„зелена книжечка“)

Зредагувала колегія:

Атанас Фіголь, Атанас Мілянч, Лариса Онишкевич.

Зміст: Передне слово — Хроніка — Звіти підкомісій: ідеологічної, довілля, методики, устросвої — Рекомендації підкомісій: ідеологічної, довілля, методики, устросвої — Бібліографія.

Накладом Головної Комісії ПКД — Стор. 96 — Тираж 2.000 примірників — Нью-Йорк—Торонто — Липень 1970 — Ціна 2.00 \$.

Замовлення слати на адресу:

PLAST — Ukrainian Youth Ass'n
2199 Bloor Street West
Toronto 9, Ont.
CANADA

Чи Ви вже придбали

необхідну в кожній хаті

КНИГУ ЗНАННЯ ПРО УКРАЇНУ

якою є

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

друга, словникова частина (ЕУ-2) — вісім томів,

що її видає

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

Вже появилoся п'ять томів на літери від А до П,
разом 2000 сторінок, багато ілюстрацій, карт і діаграм.

НАКЛАД ЕУ-2 НА ВИЧЕРПАННІ

Ще тільки до 31 грудня 1971 року

можна набути ЕУ-2 (вісім томів) в передплаті
в дотеперішній ціні:

\$ 120 (полотно); \$ 144 (півшкіра); \$ 160 (шкіра).

НОВІ УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ ЕУ-2

від 1 січня 1972 року

полотно	\$ 160,— (один том \$ 20,—)
півшкіра	\$ 200,— (один том \$ 25,—)
шкіра	\$ 240,— (один том \$ 30,—)

Підвишка зумовлена зміною вартості грошей і зростом
коштів продукції, які за час 1960—70 зросли в Німеччині
на сто відсотків.

Перша, загальна частина (ЕУ-1) — вичерпана.

Замовлення слати на адресу місцевих чи крайових
представників ЕУ, Акції-С, або:

Verlag

MOLODE ŽYTTIA

8 München 50, Postfach 500423

Germany